

Ismertető füzetek

"Az Erdély-i DÁKOK története"

Irta:
Dr. SZÖLLŐSY Zoltán

MÜNCHEN

1978

A szármataék népe

(Kivonat)

Mint jelentős eseményről, meg kell emlékeznek a Kr.e. 5. század végén a 4. század elején megindult Kelta vándorlásról. Ez elérte az Al-Duna vonalát, ERDELY-t, sőt elő-Azsiába is átcsapott.

Jellemző STRABO (I. 33, XI. 507) és Plutarchos feljegyzése. Ezek KELTO-SKYTHA, azaz Kelta-szittyá vándorlásról emlékeznek meg. A megállapítás ilyen alakban azért érdemel említést, mert bizonyítja a Kárpátmedencének ezidőben még a szittyá fajhoz tartozó népek által való lakottságát. Fontos, mert ebből az adatból kitűnik, hogy alig 80 évvel, Herodot munkájának megjelenése után (aki Erdély lakóit AGATHYRS néven, szittyá nemzetiségbelinek nevezi) még nem beszélhetünk DAK lakosságról vagy éppen Dák-országról.

Erdély öslakossága az AGATHYRS tehát nem tűnt el a föld színéről, hanem a Kelták idejében, ezekkel együtt, mint Kelto-Skythák kerül említésre. A görög feljegyzések nem tévedhettek, mert a Kelto-Skythák Macedónián keresztül DELPHOS-ig törtek előre s így ezeknek kilétét nagyon is jól ismerték. Emellett Herodot tudósításából tudunk arról is, hogy az AGATHYRS-ek (akik az arany-dísz pompát igen kedvelték -miértis őket "elnoiesedettnek" nevezi) prémjeikkel Athén piacán is kereskedtek s jól ismerték a Dél felé vezető utakat, ilyen hadivállalkozásban vezetőként szerepelhettek. Ily ismeret hiányában nemcsak ez, de bármely hadivállalkozása a világnak, csodót mondana. Már pedig ez a hónapokig eltartó rablóhadjárat hatalmas zsákmányt eredményezett.

A Kelta-Szittyá-Géta, észak felől állandóan fenyegető veszélyt a Macedon PERDIKAS III. és utódja, PHILIP II. csak ügyel-bajjal, hosszú küzdelem után háritotta el. (Kr.e. 357.) Utóbbi királyságának idején megkezdődik a macedon terjeszkedés, amely végülis Nagy Sándor viláгурalmához vezet.

A Kr.e. 340-39-es évek során ez a macedon terjeszkedés észak felé már a Géta térségig nyúlik. KOTHELAS (görög feljegyzés), a Géták királya, diplomáciai úton igyekszik elhárítani a veszélyt. Gazdag ajándékokkal diszes küldöttség érkezett PHILIP II. fogadására, aki hogy befolyását a Duna-deltában, Géta területen biztosítsa, feleségül vette KOTHELAS leányát, MEDA-t. (Atheneus: XIII. 557, XIV. 627 és Iordanus: Getica: 10,65.)

Kr.e. 339-ben PHILIP II. a szittyá ATEAS (görög feljegyzés) király felett -bár részleges győzelmet arat- visszatértek azonban a szittyákkal szövetséges TRIBAL törzs kelepcéjébe esik a Balkán hegység szorosainál, zsákmányát vesztí és maga is megsebesül a csatában (Iustinian, IX.2, Iord. Getica, 10,65).

Vegyük vizsgálat alá e neveket, amelyek görög alakban kerültek ugyan feljegyzésre, mégis kihámozható belőlük a szittyá-géta elem. Több alkalommal foglalkoztam a királynevekben előforduló:

ILA ELA szóval. Jelen esetben KOTH + ILA nevében fordul elő.

szumir: il = fel, felső	magyar: él, az Elen-levő, El-ső (el-ső)
szemita: EL (héber többszám: ELO-chim) = a magasságos Isten	
szumir: il+lu = felső lény	hettita: ulu = lény, valaki

Számos hettita királynév komponense: Murs-ilis, Hatus-ilis stb. A húnok királyának -néhány század múlva ez események után- szintén összetett neve van: AT + ILA. (A jelenlegi vizsgálat alatt lévő géta királynév: KOT + ILA, nem lehet görög eredetű "indogermán" szó, mert "a-as" nőnem képző ezekben a nyelvekben s itt határozottan férfiről van szó. Ellenben ilyen nemre utaló képzés vagy "him-nő-semleges nem" megkülönböztetés a szittyá-géta nyelvben ismeretlen.) AT-ILA értelmé szószerint: a felső atya, alattvalóinak ATYJA, feje, fejedelme. Ehhez hasonló szóképzés a

szumir: LU+GAL = (szószerint: NAGY LÉNY) király,

amiből a jelzős-viszony - mai grammatikai szabálya szerint képződött:

nagy (GAL) + lény (LU) = GAL+LU ... ma: GYULA, ó-magyar: GYLA

(GULA), GELU és ehhez hasonló írásmóddal rögzített méltóságnév. (Másodkirály, al-király, kormányzó, fejedelem. A honfoglaláskor éppen az erdélyi részekben.)

LU ... lény, ember, valaki, szurmír eredetű szó, egyedül a LO-FŐ-SZÉKELY szóban maradt fenn (Csöke Sándor véleménye) és nincs köze a "ló fejéhez", még csak a "fő-lovas" értelméhez sem. Az ilyen címet használó székely gyakran nem is használt lovat. Szó szerinti értelem:

LU+FŐ = fő-lény, fő-nemes, fő-ember

(megkülönböztetéssel a "köz-nemes székellyel" szemben. Tehát kitüntető cím, kiemelő megkülönböztetés, hiszen minden székely nemes volt.)

IL+LU = tehát: fő-ember, vezér, feje-delem stb.

KOTHELAS vagy KOTHILAS nevet is ekként kell értelmezniünk. (Itt még megjegyzem, hogy a görög, de nem hellén eredetű: basiliosz-király értelme BAS+ILI=fő-basa, stb. S ez -Herodot szerint feljegyzett szittyia istennévben: ARTIMPASA is jelen van.) Az árpádházi BASILIUS - VAZIL - VAZUL (főember) neve is idesorolható.

Ami a KOTH - KOT szótágot illeti, véleményem a következő:

Amikor a GOT-GOD nép őshazájában, a szittyia peremföld VISZTULA ("tele-viz") folyó környéken lakott, még nem volt neve. Amikor dél felé, a melegebb éghajlat alá érkezett, az Al-Duna két oldalán elterülő GETA vidék után kezdik őket "géta-gót" névvel illetni. (A gétákkal mindenkor a legjobb viszonyban állottak s ezekkel együtt számtalan hadivállalkozást hajtottak végre a későbbi századokban görög és római csapatok ellen.)

Herodot művében említi ugyan - a szittyia származási táblázat legendájánál, KATI+AR nép- vagy törzsnevet (jellemzője az "-ar" népnévkepzés), de ezeket időbe vagy térbe helyezni nehéz. (S talán a szumir: gad = szarvasmarha szóval, mint ezeket tenyésztő "osztály", törzs, nép volna reájuk nézve a jellemző tényező.)

Ilyen gondolatmenet után ennek a géta királynak neve:

KOT-ela KOT-ila = a Géta (gót) felső-, fő-ember lenne.

(Megjegyzem: Iordanes, aki a GOT-ok történetét írja meg, könyv-címül GETICA-t használ, s már itt kezdődik a géta-gót névcseré. Tény, hogy igen sok szittyia-géta szóelemet vittek a későbbi "germán" nyelvbe.)

E szóval kapcsolatosan még meg kell jegyezmem, hogy a Géta-Trák istennő: KOTITU (kotito, görög: kotis). Tehát e királynév származhatott innen is. Egyébként a KOTYS név igen gyakori trák királynevekben is, ami géta-trák közös eredetre mutat.

Macedon Nagy Sándor világhódító tervének megvalósítása előtt északi határait akarta biztosítani. Ezért -és az előbbeniek megtorlásaként- SYRMOS (görög feljegyzés) a "szirmiai" (a szőrényi, a szerémségi) Tribal király ellen fordul, aki a Géták szövetségese. A hadvezetés eleinte sikerrel jár és SYRMOS a gétákhoz, a Duna-delta PEUKE szigetére menekül. Sándor követi őt s most a gétákat akarja megtámadni, akik azonban áthúzódnak a Dunán az úgynevezett "Géta-sivatagba", ahol elsáncolják megukat. Nagy Sándor -ismerve Dáriusnak a szittyák elleni balsikerű vállalkozását, beszünteti a hadakozást, annális inkább, mert SYRMOS-t keltjainak megnyeri és ez népevel együtt behódol neki.

Bár a KELTÁK lassú terjeszkedése már a Kr.e. 400. körül elérte ERDELY-t, nagyobb tömegű támadás a Balkán felé csak a Kr.e. 300-as évek körül történt. (Átlépve a Délkeleti-Kárpátokat a Géta térségéig nyomulnak a Kr.e. IV. század kezdetén. Ezt igazolják a LA TENE-stilusú ékszer és fegyver maradványok, amelyek elég nagy számban kerültek felszínre az ásatások során. S ezekből, terjeszkedésük méretére, bizton következtethetünk.)

Az ERDELY területét birtokló -azonban gyéren lakott- KELTÁK első vereségüket a géta-földi DAK törzstől szenvedik. Ekkor hallunk először a géták egyik törzsről, a dákokról, akik a kelta terjeszkedés elől menekülő Triballokkal és Myekkel a szövetségben, zsákszerű éket vernek az erdélyi kelták közé. Elhelyezkedve az erdélyi medencében, mint telep-központban. (A Kr.e. 376-ra tehető kelta támadás az Al-Duna térségében a szabad Triballokat arra kényszerítette, hogy 30.000-re tehető tömeg elhagyja régi hazáját, hogy részben dél felé, részben a Géta föld felé meneküljön. Diodor. XV. 36.) Közel egy évszázadig tartott, amíg a kelták az Al-Duna térségben uralmukat megszilárdították s SKORDISK törzsük részben beolvadásra, részben menekülésre kényszerítse az őslakosságot. A III.

század végén, s a II. század elején azonban ERDELY területéről végleg kiszorultak és ezek helyét a Géta-Dák, Mys és Triball eredetű menekülők veszik át. (Apoll. Illyr. 3 ... Athen. VI. 234,b.)

Az állandó bizonytalanságnak kitett Al-Duna népének nem is volt más választás. A Kárpátok koszorúja ezeknek a menekülőknek teljes biztonságot nyújtott. A géták már századok során szövetségeseik, nyelvi és faji rokonaik voltak Eszak-Balkán népeinek.

Maga a DAK név ös-szittyá eredetű. Tudunk a Káspi-tengeren túli -már az aszszyr-perzsa hatalom terjeszkedése, majd Nagy Sándor idejéből- az itt lakó DASHA DACHA DAKHA nevű szittyá népről, akik a mai DAGH-están vidéknek névadói. A turáni nyelvek közül legjobban a török őrizte meg e szót

török: DAG = hegy.

Magyar nyelvünkben már fogalomváltozást, bővülést szenvedett ez a szó (bár még mindig felismerhető az alap-értelem)

magyar: DAG-an-at (dudor, kiemelkedés...), amely a bőrön fertőzés útján keletkezik.

DAG ... DAK hangváltozat: g-k torokhang, zöngés-zöngétlen cseréje, ami nyelvetileg helyét állja.

E név tehát a "hegyek lakója" ... Ugyanez a fogalom képezte az alapját a századokkal előbb itt lakó szittyá AGA-thyrs népnek is. (Szumir: AK, AKA = hegy Lásd: AKKAD, a hegyek felől érkező nép nevét.)

Ezek a testvéri és szövetséges népek (Kr.e. II. század közepén) talán ez időben kezdik meg fővárosuk SZARMIZEGETHUSA építését. Kiépítik politikai szervezetüket, a népnek foglalkozás és osztály szerinti beosztását. Erre a közös munkára utal fővárosuk neve is:

SZAR- (vagy: ZAR) + MIS+E+GETU+SA. (Bár az írásmód, a feljegyzés hangjai néha változnak - "sz" helyett "z" egy esetben "c" áll, - ez azonban nem befolyásolja az értelmet.)

szumir: SAR = zsar-nok (abszolút hatalommal rendelkező) király (több uralkodó nevében, pl: SAR-GON vagy SARUKEN, NABUPOLA-SAR ... stb.)

Árpádházi hercegnévben: SZAR-László, SZAR-Szerénd ... de ebből fejlődött ZSAR-nok szavunk is. Az orosz-szláv CÁR ... stb.

szumir: SA = hely, birtok (SA-GAR = birtokos)

Helyneveinkben: a pannon korszakból: SA-BARIA (SA-VARIA) = várhely ... SA-BÁC = Bács hely, KAR-SA - KAS-SA és egyéb. SA = hely, igen sok telephely-névnek alkotója: Szombat-hely, Vár-hely, Vásár-hely, Új-hely stb. Tehát ily névképző elem nyelvünkben sem ismeretlen.

MIS - MIZ = a görög feljegyezte: MYSOI = miz (mezei) nép neve az Al-Duna mentén, az Olt-Zsíl közötti sík mezőségen. (Már Homér Iliászában is szerepel.) Hangtani mása a görög feljegyzésű MEOSZ (Meotisz ingoványai) a szittyá síkságon. Ez a terület Árpádházi királyaink idejében, mint MACSOI Bánság (a "misz" hangváltozata) a magyar szent Korona országaihoz tartozott.

E = kötőszó, jelentése "és"

GETHU = a géta népnév, az itteni legrégebb és gyűjtőnévnek is tekinthető, a nyugati szittyá ághoz tartozó - népnév. Ez, a HERODOT-i szittyá eredetilegében mint öskirály neve: TAR-GETA (-osz)-ként szerepel, ami a GETA "pusztaságok" ura jelentéssel bír. (És szerinte már 1000 évvel előtte a vidéknek királya volt. Herodot IV. könyve)

E főváros neve tehát:

A MIZEK és GETAK KIRÁLY-HELYE (székhelye)

Ekkor a Dákok -mint azt a görög feljegyzés említi (előbb idéztem) mégcsak "a géták egyik törzse" ...

Ekkor hallunk először OROL (-esz), géta-dák királyról, aki Kelet-Erdély és Moldva ura és harcol a feltűnő (a történelem szinpadára lépő) BASTARN-ok ellen (Kr.e. 195.körül).

E feljegyzésből megállapítható, hogy e kezdeti időkben DAK egységről még nem beszélhetünk, vagyis más szóval a GETAK nagyszámú népe törzsekre szakadozik s így igyekszik magának és törzsnépének új területet biztosítani. Így lesz Kelet-Erdély, a Délkeleti-Kárpátok és Moldva királya OROL (Orolesz a görög feljegyzésben). Ez, a Moldva felé dombokban végződő "hegyvidék", mint OROL király (= basileosz a görög feljegyzésben) törzsének területe, tehát ez a hegyekben-

völgyekben bővelkedő vidék is, megerősíteni látszik a DAG-DAK = hegy illetve "hegyi-nép" nomenklaturát.

Semmi meglepő nincs abban, hogy e királynév: OROL ... mai nyelvünk URAL (-ni, uralkodni és verbális alakból képzett: URAL-kodó) szavával azonos. Annál is inkább, mert ez volt "rangja", "állása" vagy ha jobban tetszik "mestersége".

RUBOBOSZ-tesz, géta-dák fejedelem körülbelül ugyanebben az időben, Erdély nyugati részén szilárdítja meg uralmát, a nagyonis heterogén maradványok, a MYS, Tribal menekülők és egyéb szórvány-lakosság felett, akik a Kárpátok belső medencéjét, mint természetes védelmi vonalat választották állandó megtelepülésük céljára.

RUBO ... a későbbi székely RABON (-bán) tisztségnév őse.

ő-babiloni: (akkád-szumir) RUBU = fejedelem
ebből héber: RABI = mester, tudója valaminek, tanító

BASZ ... a "bosz" hangváltozata, megfelel a szittyá: pász, pásza szavának. (Istennévben: ARTIM-PÁSZA = az Eg és Föld ura ... Herodot feljegyzése.)

török: BASA, PASA ... vidéki kormányzó, főnök.

SSSSSSSS

Klasszikus írók feljegyzéséből tudjuk, hogy a dák társadalom két osztályból állt. A nemzetségfők leszármazottainak nemesi osztályából

1.) TARABOSZ-tesz (görög feljegyzés) = a nemesség

2.) Comati (olv. Komati ... latin többesszám), a köznpép, a szolganép (nem tévesztendő össze a rabszolgával) osztályából. E szónak hangtani megfelelője: szumir: DAR, DARA = sarjadék, nemzedék, nemzetség

ő-méd (proto-méd): tar ... ugyanez

magyar: törzs (a nemzetségbeliek politikai, katonai szervezete).

(Az Erdélyt lakó AGA-THYRS ... görög olvasatban: aga-thürsz = hegyi nemzetség, a hegyvidéket lakó törzs. Szumir: AK, AKKA = hegy. Herodot feljegyzése a Kr.e. IV. századból.)

BOSZ ... mint az előbb. Szó szerinti értelme tehát, "a nemzetségek (a törzsek) főnökei" vagyis a főnemesség. (Ilyen kiváltságos osztály-alakulás a történelem folyamán szinte majdnem minden népnél azonos módon történik. A nemzetségfők, a törzsfők, majd ezeknek fiai, leszármazási jogalapon, ilyen kiváltságos osztálynak képzik alapját. A leányleszármazottak nemesi kiházasításával az osztály-létszám csak gyarapszik.)

2.) COMAT (-i, latin feljegyzés) = a köznpépből való. Hangtanilag azonos KOMA szavunkkal, bár ma már az értelem eltolódott más irányba. Úgy tűnik azonban, hogy a múltban a pór nép osztályához tartozók között -általános vérségi kötelékre utaló megszólításként KOMA, mint később KEND- volt használatos ...

Hangváltozata: (g-k mássalhangzó és magas magánhangzók változata)

szumir: GIME = szolgáló (az urakat szolgáló)

Helynévben: KOMÁDI (Bihar vm.) (POR-HELY?)

(Mint feltűnő érdekességet említem meg a "tara+bosz" szónak -jelző viszonyfordítottját: BASZ-TARA ... DÁSZ-TARN ... a "Basztarnok" nép nevét. Ez időben a Szeret-Prút folyóköz lakóinak nevét. Az ókori írók "szármata" származásának tüntetik fel, Nyugat tudósi "germánok" nevezik. Helyneveinkben:

TARNA, TARNÓC, DARNA, DARNÓ, TARJÁN stb.

Itt említem meg, hogy orosz archeológusok 1972-ben ásták ki TARNÓ-pól (Tarnó város) közelében a Kr.e. IV. századból való szittyá erőd romjait. Ők állapították meg - a leletekből - ennek szittyá jellegét. Nevük a görög feljegyzésekben : BASTARNOI ... Megjegyzem a "bász" tőszó hangozhatott BACZ-ként is, s ennek modern változata: BÁCS. A palóc nyelvjárásban: BACSO, vezető, pásztor, számadó, juhász ... (Családnevekben: BACZO, BACSO, BECSE stb.)

A történelmi események folytán, mindenkor szövetségben -géta-dák-trák szövetségben- harcoltak úgy a görög mint a római hódítás ellen.

Nevüket őrzi szülőföldjük folyója:

BASZTAR-ca (mélyhangú "a"-val képzett)

BESZTER-ce (magashangú "e"-vel képzett)

folyonév és már István király idejében -vármegye-beosztásban szereplő- BESZTERCE - (Naszód) vármegye neve.

Kr.e. 149-ben, a MYSIA-ból származó ANDRISKOS (görög feljegyzés) -aki ma-

gát PERSEUS (Macedon király) fiának adja ki, felveszi a Fülöp nevet s így macedon trónra kerül- igyekszik külföldi segítséggel ellenállni a római hódításnak. Ugyannyira, hogy még Karthagóval, Róma halálos ellenségével is felveszi a diplomáciai kapcsolatot. Az Észak-Balkán szövetség, amelyet ügyes politikával létrehozott, győzelmet is arat P. Iuventius praetor csapatai felett. (Diodor XXXI. 40.)

A név ANDRISKA figyelemre méltó, mert mai magyar nyelvünkben is változatlan alakban létezik. (Bár görög: andro = ember, a szó-alkotás azonban nem hellén ...)

Hosszú évtizedekig tartó háborsúskodás után végül is a rómaiak megtörték a macedon ellenállást és mint tartományt bekebelezték birodalmukba.

Ezek után Észak-Balkán megszerzését tűzték ki célul. Váltakozó harc után Kr. e. 73-ban sikerült csak a rómaiaknak hatalmukba keríteni az Al-Duna vonalát, a MYS és szövetségeseik legyőzésével. A vert hadak és a népesség, átkelve a Dunán, Havas-Alföld és Erdély területére menekült, ahonnan a géta-dák feltörő hatalmi keretben tovább folytatta az ellenállást, most már több sikerrel.

Kr.e. 61/62-ben a Dunán inneni Dardanok, a velük szövetséges MYS-es és Bászarnok, géta-dák törzsekkel együtt hatalmas vereséget mértek Caius Antonius Hybrida római csapataira, Isztrosz-nál. A zsákmányul ejtett hadijelvényeket a geták GENOULA várukba - diadalmenetben - vitték. (Cassius Dio. XXXVII. 10, 3.) Itt álljunk meg egy pillanatra.

Már Herodot emliti e nevet a szittyá király-legendában: GENOLO-ként ... midőn az első királyokat -görög változat szerint- HERCULES-től eredének véli. Itt emliti a három királyfi nevét: AGATHYRSO, GENOLO és KINTHIO. A szittyákról szóló hosszabb tanulmányomban e nevet GEN+ULU, akként elemeztem, hogy aki elment, elvándorolt az ősi szülőföldről, mert -Herodot szerint- a a herculesi ajándék íjját kifizeteni és nyilat belőle belőle kilőni - nem volt képes ... mint ahogyan azt atyja megparancsolta. (Tehát nem volt érdemes a királyi szittyák vezetésére, éppen testi erejének hiánya miatt. S talán szegényében is "elhagyta a földet, ahol született és nyugatra költözött...")

Ugy tűnik, hogy az eredetmondának ez a része a valóságnak megfelelő, mert a géta várerőd, az ősi szittyá életterének nyugati részén, valahol a geták földjén kellett, hogy legyen - Moldván vagy Bukovinában - a Kárpátok külső oldalán, ahol az építkezéshez szükséges kő- és faanyag hiánytalanul rendelkezésre állt. Kétségtelen, hogy a vár neve : GENOULO és az őskirályfi neve: GENOLO - azonos. Csak feltételezhető, hogy a szülőföldjéről elvándorolt, alapítása ez vagy a későbbi kor - kegyeletből - a várat nevével nevezte el, aki legendabeli őse volt. E név jelentése:

szumir: GIN = hely ö-török, mongol: ULU = szülőföld, otthon,Haza, HON ...

(Lásd: Mongólia fővárosának nevét: ULAN BATOR) Mai nyelvünkben ÜLLŐ

Szószerint tehát: a Szülőföld-helye (város, vára)

mai értelemben: a FÜVÁROS (a HON, a HAZA városa)

(Hasonló értelmű a Kürt-Gyarmat törzs településének központjában: HON-t (helység és vármegye név).

Szumir kölcsönszó az akkádban: ganinum (I.)

gininum = helység, tér, terem

(Von Soden: Akk. Wört.)

Az eredetmondának ez a változata és a felsorolás sorrendje további következtetéseknek lehet alapja. Az AGATHYRSO -vagyis az AGA-törzsről- tudjuk, hogy Erdély területén lakott. GENOLO a Szittyá-földnek középső részén telepedett le háznépével, míg KINTHIO - a KENDE - a királyi szittyák ősi földjén maradt, tehát a keleti részekben. Es uralkodott a szittyák felett...

Ha tehát következtetésem helyes, bebizonyosodik, hogy az eredetmondának szóhasználatában fennmaradt része - legalábbis az elvándorlás ténye - a valóságban is megtörtént. Fontos ez azért is, mert így bizonyos, hogy EURAZIA füves térségét (a steppe vidéket), Kárpát-Dunamedencét is beleértve - a legrégebbi idő-kön át, SZITTYA-fajú népek lakták.

A Kr.e. 60. körül uralomra kerülő BOIREBISZTA (görög feljegyzés), BUREBISZTA (latin feljegyzés), a géta-dák király vagy fejedelem, aki a mind jobban fenyegető római hódítással szembeáll, megteremti a törzsek (néprészlegek) egységét. Kiténik szervezőképességével, katonai, hadvezéri képességével. Nevéhez fűződik népének teokratikus, de mégis katonai alapon való tömörítése. Új vallás reformokat hoz, papi és főpapi tisztséget alkot, DEKANEIOS főpap vezetésével. Ez közelebből meg nem nevezett folyó mellett, KOGAIONON hegy szent barlangjá-

ban, nehezen megközelíthető helyen -mint remete- lakott, ahol az általános hit szerint ZALMOXIS - "a halhatatlan Lélek-isten" is tanyázott. A külvilágtól teljesen elzárt, misztikus helyre csupán a király vagy küldönce léphetett. Itt élt az "Isten követe", aki rendelkezéseit, mint "Isteni parancsolatot" közölte népevel (Strabo VII. 298, 304, XVI. 762).

E rendelkezések között szerepel a szőlőtőkék kiirtása és a borfogyasztás megtiltása. Ilyen aszkéta életmód megkövetelésével (és bizonyosan más rendelkezésekkel is) a hadsereg fegyelmét helyreállította s néhány év elteltével ennek ütőképességét -a gyakorlatban- be is bizonyította.

Erdemes az itteni nevek elemzése (bár ezek görög-latin feljegyzésekben szerepelnek már csak azért is, mert így bizonyítható, hogy a dák nyelv szumir-szittyá alapszavakra vezethető vissza. Meg kell jegyezmem, hogy az ókorban minden névnek volt valami értelmes jelentése -legyen az tisztésből vagy vidéknévből eredő avagy egyéni testi-jellembeli tulajdonsággal rendelkező- mert így a nép tudatába jobban bevesődött, a hatalom birtokosainak neve, szinte varázserővel hatott és ennek parancsait vakon teljesített. Ugyanez áll az istennevekkel kapcsolatban is, a nép nyelvén ismeretlenül hangzó név hitetlenséget váltott volna ki, amit az igehirdető papság igyekezett elkerülni.

Igy e király- (fejedelem-) név összetevője:

BUREB + ISZTA két szóelem, amelyet én a következőképpen értelmezek. Több alkalommal igazoltam, hogy ISZTA és ennek hangváltozatai: ESZTE, ASZTA, majd: isztán, eszten ... ősi szittyá szó, amely úgy mai nyelvünkben mint a turáni térség népeinek nyelvében mind a mai napig használatos.

AFGAN-isztán = az afgánok földje DAGH-esztán = hegyvidék

KAZAK-isztán = a kozák-föld TURK-esztán = a turkok földje

EESTI = Eszt ország (ahogyan ezt ők nevezik).

Az ókorban -Mezopotámia térségében- LURISZTAN, BEHISZTAN

PAL-ESZTI-NA (a FIL-iszteus-föld), ó-itál: SZEG-eszta, TERG-eszta (ma TRIEST), a királyi szittyák vidék nevében: BOR-ISZTEN (= folyam-vidék, a mai Dnyeper vidéke) és még számtalan példát tudnék felhozni az ókorból. Ide sorolható a modern török: ISZTAN-bul, a KORINTHUSZI ISZT-mos (az isztan-osz alakból = föld-nyelv, föld-nyúlvány) és végül mai magyar: gil-ISZTA = földi fereg, földi-giliszta ... Gyakran -görög-latin átirásban- a szóközép "szt", "szsz" (kettőzötté vált -: a géták földjén ODESSZUSSZ (od-esztusz helyett) SALMYD-essuss, AEG-essus, az erdélyi (római időkben feljegyzett) POTA-issus, stb. Ezekkel a megfelelő helyen még foglalkozom.

Általánosságban -mindezek a példák után ítélve- ISZTA és változatai "földet, vidéket, országot" vagy országrészt, kerületet jelentett. Városnevekben, a város környékét, a hozzá tartozó földeket -mint a város joghatósága alá eső vidéket fejezte ki.

1.) BOIREB, Boreb, BUREB név alapja a

szumir: BAR = úr, uralkodni, parancsolni, parancsolat, rendelkezés. (Kétségtelen, hogy erre vezethető vissza BÁRO szavunk is - tehát nem germán kölcsönvétel - mint vidéki földesúr, parancsoló). De BIRO szavunk is, mint a vidéki falu-közösség "parancsnoka" (vezetője) a közösség választottja és a rend fenntartója, bíraskodó, büntető - BIR-ság, rendszerint pénz vagy anyagi jóvátétel- végrehajtója. Mint műveltségi szó, aminek ennyi hangváltozata van, -mindegyik más fogalmat jelöl, de azonos alapból származnak- azt bizonyítja, hogy nem mi vettük kölcsön, hanem e szó a szumir BAR továbbképzése, mintegy az ősi gyökérből származó fatörzsnek ág-hajtásai...)

2.) BORIEB (görög) BUREB (latin feljegyzésben) lehet

a szumir-akkád (ó-babiloni) BAR + RUBU szó-elemek összetétele is, illetve ennek az összetételnek hangtani változata. Ahonnan szumir: BAR = par-ancsolni, rendelkezni (s mint ilyen: parancsoló, parancsnok) és mint előbb

ó-babiloni: RUBU = fejedelem, főnök (vezér)

Bar-rubu, bur-rubu (majd "r" kieséssel:) BURUB, BUREB alakok századok történelmi hangfejlődésének eredményei.

Értelme tehát: BUREB+ISZTA = az ország vezérlő fejedelme, főparancsnok, minden bizonnyal a "primus inter pares" (első a hasonlók között) elvének betartásával a törzsek (miz, géta, kelte maradvány-törzsek) főnökei fölé helyezett vagy választott fejedelem. (A görögben: basiliosz, a latinban: rex vagy dux jelzővel szerepel neve.)

DEKANEIOS (görög feljegyzés) jelentése DEKAN, a papi testület vezetője. Bár a görögben is ismert szó "deiknuo", "deiknuo" = mutatni, felfedni (titkot), magyarázni ... hangtanilag közelebb áll az

akkád-szumir: dikum = HIRDETŐ, hirdetni (t.i. ennek a szerepe -mint előbb említettem és a leírások is tanúsítják - éppen az isteni akarat hirdetése volt és ezt Burebiszta, saját politikai céljainak elérésére használta fel.)

Szumir: di+kingis = parancsok vivő hírnök, üzenetközvetítő

Szumir: kin-dea = hír-közölő (kin= künni - népiesen) küldönc

" di, de = üzenet, közlemény, rendelkezés, parancs

A jelzős viszony fordítottja: DEA+KIN = hangváltozatban DEKAN.

Mint látjuk - bár a szónak görög-latin megfelelője is van - a szumir, akkád szavak eredeti jelentése sokkal régiebb ezeknél s e pap szerepét jobban fedi.

Az ilyen hellenizált, latinositott szóalak ad tápot a dákó-román elmélet hirdetőinek. A szóelírás (hamisítás) mint látjuk, már a görög-latinnál kezdődött.

A remete főpap -közelebről meg nem határozott helyen- KOGAION hegy barlangjában lakott. Szétbontva:

KOG + AI (-on, lévén görög nominál suffixum)

g-k torokhang változatban GOG + AI (-aj) ...

szumir: GUG (az "o" hang a régebbi "u"-ra megy vissza) = ék, csúcs, hegyes valami

magyar: GUGA = kihégyesedés, dudor (pl: Adám-csutka)

GEGE

AI = aj, azaz "ajja" (alja) valaminek, pl:TOK-AJ (a Hegyalján, a KOPASZ hegy-csúcsnak nevezett hegység lábánál, "alján". (Igen régi telephely a tiszai átkelőrévél levő fontos útvonalon.)

KOGAI megfelelője tehát a GUG-ALJ, a hegy tövében, a magas csúcs alján. Csak így érthető és magyarázható a misztikus remete-életet élő, barlanglakó, a halhatatlan szellem-lélek (ZALMOXIS - görög feljegyzésben), Istent szolgáló, DEKAN szerepe, aki a dák-olimpuszi GUGALJON (Kogaion), a hegycsúcson lakozó Isten üzenetét közvetítette népével. Strabo feljegyzésének más értelme nem is lehetett.

Az archeológia ma már kiásta a hegytetőkre épült szegletes vagy kőralakú szentélyek alapjait. (Kosztcsud, Újvárhely stb.) A szittyá fejezetben Herodot is tesz említést a szittyá Mars-isten (Hadúr) magasított dombokra mesterségesen alkotott emelkedésekre épített szentélyeiről. Hegytető nevekben: Isten-széke, Bálványos, Bálványkö, Vigyázó stb, ezek az elnevezések mind arra mutatnak, hogy itt valamikor áldozatbemutató helyek, oltárok állottak.

Itt, a történelmi eseményeket megszakítva értekezni kell a géta-dák: ZALMOXIS (görög feljegyzés) istennév elemzéséről. Fontosnak tartom, mert ismét egy szó a géta-dák nyelvből.

Nyugat tudósai "elírásnak" tartják ZAMOLXIS helyett és így szerintük ZAMOL-SAMOL-SEMELE istenség nevével volna kapcsolatba hozható. (Igy a görög mitológiával kapcsolatban "indogermán" jelleggel lehetne felruházni.) Herodot azonban hosszan foglalkozik kiletével és a következőket írja: (IV. 154) ... a Géták magukat halhatatlanoknak vélik, és úgy tartják, hogy aki meghal, az istenükhöz, ZALMOXIS-hoz száll, akit néhányan CEBELEZOS-al azonosnak tartanak ...

... meg vannak győződve róla, hogy nem létezik más isten, csak az akit ők imádnak ... (egy-isten-hit)

Herodot szerint tehát a géta vallási felfogás alapja a lélek halhatatlansága. (Ezért használja a "száll" ige kifejezését, jól tudván, hogy a test a földben marad, de a lélek eltávozik belőle ...) A géták tehát ezalatt a testből eltávozó LELKET, a test SZELLEME-ének túlvilági továbbélését értették, századokkal Jézus és a kereszténység tanításának megszületése előtt. (A görög bölcselők - közöttük SOKRATESZ is- foglalkoznak a géták ilyen SZELLEM-LELEK-elméletével.)

A LÉLEK a test SZELLEM, amely a testi halál után is tovább él.

Maga a szó erősen hellenizált alak. Elhagyva a "XISZ" (kszisz) szövegződést 1.) ZALMO ősi alakban: ZALMU a szittyá hangtannak megfelelően

ZALOM

ZALUM

Vegyük példának e hangváltozás lehetőségére az 6-magyar Tihanyi Apátság alapítólevelében szereplő

HOLMU-HOLMO szavát, amely mai magyar nyelvünkben: HALOM s így:

ZALMO vltározatban ZALOM (lenne a "halom" példájára). Ami azt jelenti, hogy

"om-em-öm" ragunk már a szittyá-géták nyelvében megvolt. (De erre jó példa a géta aranylehelny feirata - amit később tárgyalok még -

rasz-e adom-e = a fejedelem itala (AD, ada = az atya, a fejedelem)

"-om" ragunk tehát jelen van az ad-om = fejedel-em szóban.

Ma már kétségtelenül bizonyított, hogy ó-magyar nyelvünk szavai nagyrészt mélyhangú magánhangzóval alkotottak voltak (a, o, u) s ennek nyomai mai nyelvünkben is feltalálhatók, pl: kavár - kever, Magyar - Megyer stb, anélkül, hogy az értelem megváltozna.

Igy: ZALMO ZALOM mélyhangú magánhangzós

ZELME ZELEM magasmagánhangzós alak

Utóbbiban jól felismerhető mai magyar: SZELLEM (vagyis a Lélek) szó és ennek értelme úgy és ahogyan azt a géta-dákok is értelmezték.

Herodot, aki oldalakon foglalkozik ezzel a témával, tehát nem tévedett s valóban a géták magukat halhatatlanoknak vélték ... (Hittek a Lélek halhatatlanságában.)

2.) Ha e szót elemeire bontjuk:

Zal + MOK (szisz = hellenizálás)

"-mok" megfelelője a szumir: mag, Mahh, MAKH = magas, nagy stb.

E szó főleg istennevekkel, főpapi és királyi jelzőként volt használatos:

felsőleges, a hatalmas stb. mellékértelemmel, amiből a MAGUS papi osztály neve is kialakult.

Értelme ezek szerint: a Magasságokban lakozó Szellemi Lény - lenne, ami Isten fogalmának "szellemként" való felfogása, nemcsak az ókori népeknél, hanem mai felfogásunk szerint is helytálló. ISTEN láthatatlan, de mindenütt jelenlevő SZELLEM-i LENY.

Hogy következtetésem helyes, még néhány példával szolgálok. Herodot említi, hogy DODONA a legrégebb jós hely görög honban s ezt még a pelazgok alapították "akik név nélkül imádták a Világmindeség Kormányzóját". E szentély papnői a SZEL-oi nevet viselték (a magasságos SZELLEM-et szolgálók). De ugyanez Rómában a SZALI-ók, Mars isten tiszteletére rendelt papok nevei. Bár ezek a szavak már fogalom-büvölést szenvedtek, mindenesetre az Isten tiszteletével kapcsolatosak és gyökerük talán még a praehisztórikus korba nyúlik vissza, amikor még "név nélkül imádták" a legfelsőbb Szellemi Lényt.

Herodot szerint "...néhányan (bizonyosan a görögök közül) ezt GEBELEZIOS-al azonosnak vélik..."

1.) GEBEL + EZI megfelelője a szumir: GIBIL = tűz, elégs

IZ, izi = parázs, tűz

IZI-GA = izzik.

Ennél a pontnál ismét a szittyá mitológiának Herodot-i feljegyzésére utalok. IDANTHYRSO szittyá király így üzen DARIUS-nak, midőn ez hódolásra szólítja fel őt (IV. 127): "... ami az én uramat illeti, magam felett nem ismerek el mást, mint JUPITERT (Zeust, az Atyaistent) akinek egyik leszármazottja vagyok és VESTA-t (görög HESTIA), a szittyák királynőjét..."

VESTA-HESTIA a családi tűzhely istennője. Tisztelték, mint a család, a ház, az otthon istennőjét, továbbá a nemzet, a haza oltalmazóját. Templomaiban a szent tűz állandóan égett. (A mai katolikus templomok örökmécse is régi hagyományon alapszik.) Őseinknél a tűzhely fontos szerepet játszott. Ennek közelében bonyolódott le a szülés, s az újszülöttet tűz fölé tartva mutatták be az ősök szellemének. A tűz-láng fellobbanása az ősök lelkének, szellemének jelenlétét szimbolizálta. (Halottak napjának gyertyagyújtása, a halott ősök szellemének kijáró tisztelet-lerovásnak, mai napig is fennmaradt emléke ez.) A görög -de nem hellén eredetű- legendában, ACHILLEST anyja tűz fölé tartja, hogy a gyermek az ősök szelleme védje és tegye sebezhetetlenné.

E szittyá-géta szó jelentése: GEBEL + EZI = izzó tűz, tűz-láng.

Magyar nyelvünknek EG (mennny) szava is innen való s eredetileg az EGÜ-NAP fogalmával volt kapcsolatos; ami EG, ami Világit. (E szó fordítottja: GE'BEL = EG-BEL, azaz az ég-beli tűz és ezt a görög mitológia szerint Prometheus lopta le az EG-ről és adta az emberiségnek.)

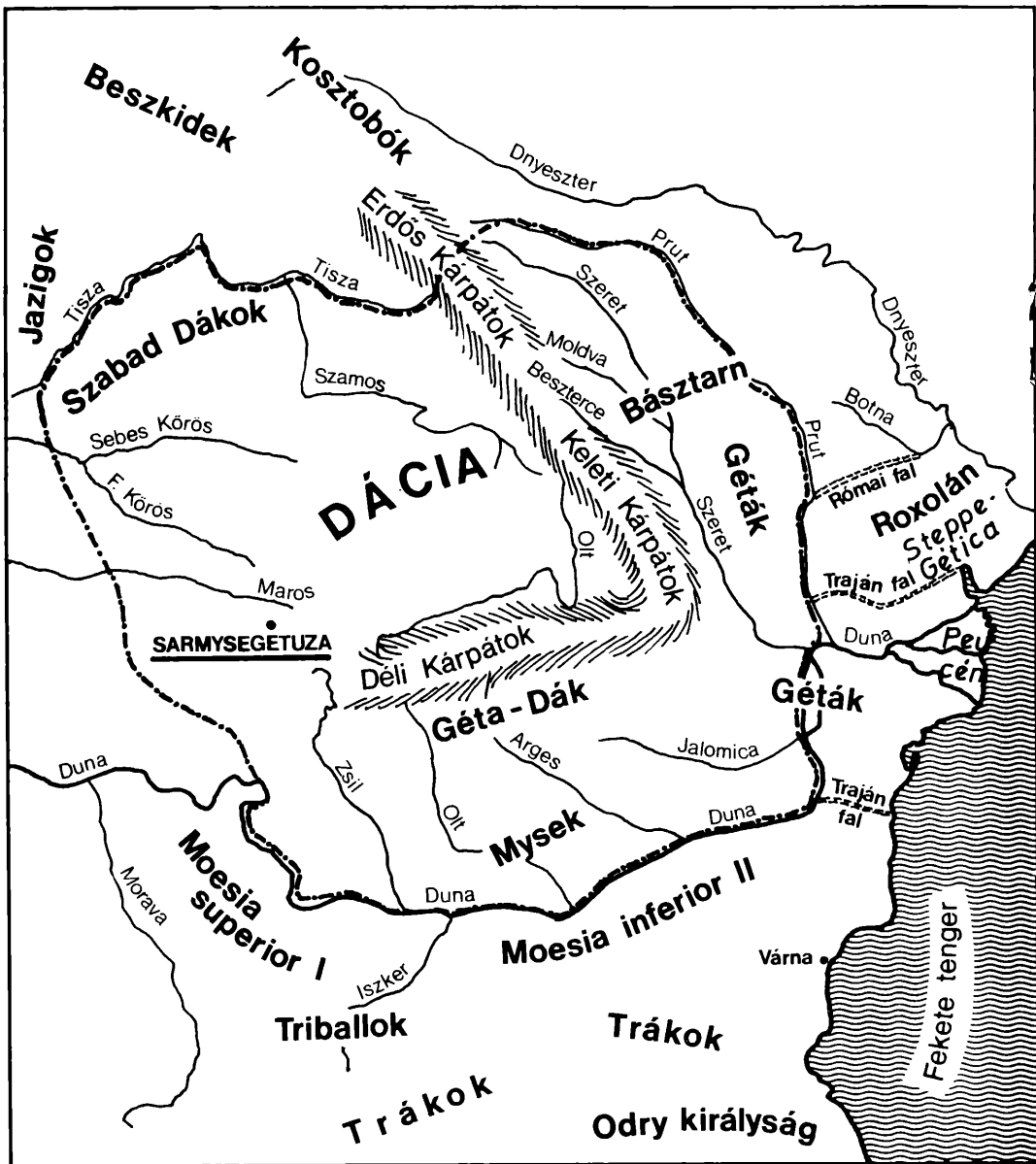
Shokásban volt a gétáknál, trákoknál (Herodot szerint) viharos, mennydörgős, villámzó időben a haragvó Eg-istent nyíllövéssel fenyegetni.

A szittyák nyelvéből a perem-népek nyelvébe is átment e szó. A Trák-Eszak-Balkán ókori népek nyelvében (istennév):

ZIBELSORDOS

ZBELTHIOURDOS (görög feljegyzés) jelentése: a FENYT HOZÓ.

Térképvázlat az Al-Duna térségéről a gót vándorlás előtti időről.

Megjegyzés: a KOSZTOBÓK nép a BUG melléki területről a népvándorlás következtében a Szármata nyomásra költözött nyugatabbra, majd az északról jövő GÓT hullám délebbre sodorta őket a Szeret és a Moldva folyók közé. Nevüket örzi BOKO-, BUKO-VINA ... Itt később nevüket veszítve már mint KÁRPOKAT említik, bizonyosságául annak, hogy a nép-jelleg maradt, a név azonban változott ...

De ez az alak is megvan a szumir nyelvben:

Szumir: ZIBAR = a fénylő emellett a szó második tagja:

"h" protézis a szó elején: h-ourdosz = hord, hordoz, hozó ...

Igy megdől az "indogermán-elmélet" Észak-Balkán népeinek nyelvét illetően.

2.) GEBELEZIOS alapszava lehet: GEBELE, KYBELE, Frigiából származó istennő, ahol őt az istenek anyjaként tartották, tőle származnak az Olympos-i istenek. Személye a termékenység megtestesítője. (Innen "kebel" szavunk, a szoptató, tápláló emlő fogalmával egybekapcsolva. Mig a férfinek "melle", a nőnek "keble" van.) Tisztelete úgy a görög mint a római mitológiába is átment. Igen régi alapokra megy vissza, mert Saturn-Kybele házasságából származott maga ZEUS (Jupiter) is. A hettita szövegekben: KUPAPA, KUBABA.

Ez utóbbi értelmezés szerint, tehát Zalmoxis és Gebeleizios nem azonos fogalmakat takarnak, hanem a dualizmus, az isten-kettősség: Egi-Atya és Földanya ősi fogalmi köréből ered. (Maga Herodot sem biztos ebben, ezért írja, hogy "egyések azonosnak vélik...")

§§§§§§§§

Ilyen teokratikus államszervezet megteremtése és a hadi fegyelem helyreállítása után, a Kr.e. 55-50 körüli időkben, BUREBISTA uralma alá vetette a BÁSZ TARN-okat, akiket végülis szövetségeseül fogadott el. (Ismét egy újabb nép, amely maga fölött elismerte a Vezérlő Fejedelmet, Bur+Rabu+ista személyét.) 200.000 főnyi seregével felszabadította a Fekete-tengeri görög városokat a római uramól alól, átkelven a Dunán, Macedóniáig tör előre, nyugaton pedig Illyriáig, Noricum-ig is eljut és Itáliát fenyegeti. (Strabo VII. 313) a Kr.e. 44/43 évek során. Igen veszélyes hadakozók voltak a géta-szittyva lovashagyományok szerint harcoló alakulatok (írja Appian, Bell, civ. II.110.)

A géta-dák-baszturn államalakulat Burebiszta idején északon a Tiszáig, keleten a Fekete-tengerig, délen a Balkán hegységig terjedt s már minden készen volt az itáliai hadjáratra (Caesar) ellen, midőn Burebiszta összeesküvés áldozata lett. Halálával az "ország" 4, majd később 5 részre szakadt (Strabó VII. 298, 304). A rivalizáló törzsfőnökök egyenetlenkedését úgy ANTONIUS mint OCTAVIAN a maga részére igyekezett kihasználni. Ez időből COTISO és DICOMES nevét jegyezték fel a történetírás, akik a géta-dák terület részuralkodói voltak.

KOTIS és KOTIKO már előfordult nevek. Eredetileg istennői név, később gyakori ODRY törzsbeli királynév. DICOMES a római testvérháború idején az ACTIUM-i (Kr.e. 31.) ütközet előtt jelentős segítséget ígért Antoniusnak. A törzsi ellentétek miatt azonban ez a segítség igen csekély volt. E név helyesen:

DIK + KOMA ahonnan "koma" már ismert, "köznép, kismenes".

"Dik"-nek igen sok változata ismeretes az itteni népeknél, ámbar mind király, uralkodó nevekkal kapcsolatban (Perdikkas, Medokos, Amadokos stb.). Igen fontosnak tartom e szó eredetének a történetével foglalkozni. A mellékelt rajz aranygyűrűnek a feje -a szófiai múzeum darabjai között szerepel. A dobrudzsai ásatásokkor Duvanlij közelében találták. Felirata: Skythodoko. Művészi kidolgozású kis dombormű, a becslések szerint a Kr.u. III. századból származhat. (Legalábbis a sir, a temkezés ekkor történhetett. A gyűrű azonban -véleményem szerint- mint hatalmi jelvény, amely apáról fiúra öröklődött, sokkal régebbi lehet.) SKYTHODOKO jelentése: "szittyakirály". Jellemzője a sisak-szerű fejfedő, a szükreszabott nadrág és csizma.

DIK-DEK-DOK- hangváltozatok alapja azonban a szumir: DUG = rendelni, rendelni, rendelkezés, rendelet, parancsolat. Ime egy szumir mondat:

éani dűeda munan DUG = házat építeni nekem elrendelé ...

(Csöke S. közlése) Aki ilyen "rendelkezést", parancsot kibocsátott, nem lehet akármilyen személy. Király, fejedelem vagy magas állású hivatalnok jogkörébe tartozott ilyen DEK-retum (ismét a DEK- hangváltozat), rendelkezés kiadása. E szumir szó az évezredek során értelmileg is, hangtanilag is változáson meg keresztül. Ime néhány példa:

A szittyaktól elűzött s Kis-Azsiát végigpusztító KIMMER (Gimir, Gomér) előszittyák (prae-skytha) vezér neve: DUG-DAM (asszir fejegyzés). Szószerint: a

Vezer (a Fejedelem, a "parancsnok" fia, lévén szumir: DUMU-nak "fia" jelentése.) Mai szavakkal kifejezve: királyi herceg, hiszen a fejedelem a király egyik gyermeke, aki bizonyosan éppen rátermettségénél fogva vezette a hadakat. Ebből a latin DUK-sz = vezér (g-k hangváltozás)

francia: duque = királyi herceg

angol: duke

olasz: DUCE = középkori velencei DOGE.

(Itt most nem lényeges, hogy kiejtésben ezek a szavak "ducse" és "dózsa"-ként hangzottak.)

Már a pelazg eredetű ös-görög mitológiában is jelen van: DEUK-alion (DEUKA-LION) a vizözön utáni őskirály (eu = u). S ha már a mitológiánál tartunk, megemlítem a kelta mitikus királynevet: DAG-DA, a kora asszír-babilo-szumir-elámi mitológiában ANU (az Eg URA) -val egyenlő. A MARI-i táblákon szereplő király-név: DAG-AN, Hamurabi ellenfele, TERKA város parancsnoka és védője: Kibri-DAGAN.

Itt bemutatam az ősszónak: DUG, DUK, DAG, DOK és egyéb változatok hangfejlődését és a fogalmak változatait.

A szóbam levő DIKOMA (DIK+KOMA) tehát "NEP-VEZER", a népnek vezetője, bár a latin fordításokban: dák király. (Plut: ANTON. 63, Cassius Dio. XLI. 22).

A dák vidék politikai egyenlenségét használnák ki ismét a básztarnok, akik felújítva az előbbi szövetséget -ami ugyancsak a rablóhadjárat idejére terjedt- Kr.e. 30-ban néhány dák törzs és géta segítséggel végigrabolják a Balkán római tartományait. (Liv. 134, Florian II. 26 és Cassius Dio. LI. 23-24.) M. Licinus Crassus azonban véres harcokban visszaszorítja a betolakodókat és a Duna-deltában CIABRUS-nál (de recte: SZIA-BARU = víz-vár vagy viziváros) vereséget mér ezekre, ugyannyira, hogy Básztarn vezér is, DELDON, holtan marad a csatátéren.

Ismét egy név az "indogermán" básztarn nép nyelvéből

DEL + DAN szumir: til, tilla = teljes, tökéletes

magyar: DEL-deli = teljes, tökéletes, hibátlan,

DEL-nő = szép, hibátlan, tökéletes nőszemély

DALIA = deli vitéz, katona

szumir: DAN = erős, hatalmas.

(A szittyia hőselegében: DAN-DAMIS, aki barátjának fogságból való kiváltásaként szemevilágát adja cserébe. Görög feljegyzés. DANU+BIOSZ = a hatalmas víz, DON-TANIS, JOR+DAN, DAI-EL = Daniel, Isten hatalma, és még számos névben.)

DEL+DON = a deli katona, a hatalmas DALIA.

Észak-Balkán népei azonban sehogyan sem egyeznek bele a római fennhatóságba. A gyűlölet állandóan növekszik ezekkel szemben s ahol csak lehet, irtják a római telepeket, küzdenek szabadságukért.

Kr.e. 29-ben a géta ROLES király vezetésével Triballok, Mizek újra hadra kelnek. A rómaiak bár győznek, de iszonyú veszteségeket szenvednek. (Cassius Dio. LI. 25, 1)

Amint Crassius prokonzul csapataival a tél beállta előtt visszatér állomáshelyére, a básztarnok átkelnek a befagyott Dunán (Kr.e. 28.) és ismét fosztogatnak a római tartományokra. A tavasz beálltával a rómaiaknak ismét sikerül ezeket a Duna túloldalára vetni, sőt a hadjárat folytatódik a géták ellen is, akiknek királya ezalkalommal ZYRAXES (latin feljegyzés); átengedve a Duna-delta vidéket, csapataival a géta-pusztákra vonul.

ZYRAXES mai távírásban megfelel: SZIRÁK-nak

lehetséges: SZIR-ÁG - szir ágból való

vagyis a "SZIR" törzsből (nemzetségből). Ugyanis a turáni nyelvekben: SZI, SZIR = folyó, víz (lásd Szir-darja, SI-Ő és SAJÓ folyóneveinket). S lehetséges, hogy ez a törzs (nemzetség a SZER-ET (Szeret) folyóról kapta nevét, amelynek vidékén élt. (Ilyen helynév a Vág partján is van: SZERED, amellet, hogy Erdélyben is felfedezhető. Tehát a folyóvízzel kapcsolatos kétségtelenül.) Megjegyzem: a Szeret folyó román neve: SZIRETUL s talán ősibb alakot elevenít föl. A Meotisz és a Kaukázus közötti területen ókori írók említik a SIRACAE = szirák népvétet ist. Szirák egyébként Nógrád megyei helynév.

Kr.e. 20 körül jelennek meg először az Al-Duna vonalán a SZÁRMATÁK, akik pán célt viselve és lóhátról, hosszú lándzsával támadva, phalanx-szerű új harcmodort honosítanak meg.

Dák-szármata erők Kr.e. 12-ben indítanak támadást. Ugyanekkor a géták a tengerparti városokat támadják és elfoglalják a Duna-deltában AIGISSOS városát. (Ismét "issos", helyesen Istosz = vidék, föld, hely. AG+ISSOS = fő-hely, vezér-

hely, vezéri-szállás- Az összetétel: AGA-ISSOS. Ez mai nyelvünkön: AGY = fej, fő értelemben található. Bár a feljegyzések igen "ferditettek", eredeti jelentésük felismerhető.) Ellenük a rómaiak kénytelenek hajón szállított légiókat alkalmazni.

A Kr.u. I. század további népmozgalmakat idéz elő. A Volga mellől feltűnnek a ROXOLÁN-ok. Nevük a Volgának görögül feljegyzett nevéből ARAXOS és az ALÁN népnévknek összetétele. Tehát: a VOLGA-i ALÁNOK (a-RAXO-ALÁN = ROXO-LÁN összevonva.) Ezeket az ázsiai hún hatalom feltörése úzi nyugatra.

Roxolánok, basztarnok és egyéb szövetségeseik fenyegetik az al-dunai római tartományokat -szinte szünet nélkül. Ellenük a rómaiak kiépítik a Duna menti erőd-rendszert.

A dákok ismét szervezkednek. SCORILLO, a későbbi DEKEBALLUS (Decebál) atyja és ennek öccse DURAS (DIURPANEUS) ismét szigorú rendszabályokhoz nyúlnak, hogy a dák-géta egységet helyreállítsák. E korból maradt reánk a pecsétfelirat: DECEBALUS per SCORILO = Decebál Skorilo fia.

Görög-latin sajátág a szövelei "SZK" hang használata. Ez minden bizonyonnyal -egy ösibb alakot feltételezve- SZIKUR-ILU-ként hangozhatott. (Lásd SZKYTHA = SZITTYA, SZKOLOTES = SZIKOLOTES, szikul = székely. Az ibér-portugál ma is CITATIR és SZITA-t ejt a szittya népnév alkalmazásánál.)

A név tehát: SZIK+UR+ILU lehetett, mert mint többször említettem, minden névnek volt valami értelme, még akkor is, ha ezt görög-latin írók sajátos hangrendszerüknek megfelelően el is ferditették. A köznép sem görögül, sem latinul nem értett, s ennek olyan, a felettes hatalmat jelölő név kellett, amit maga is értett. Az ókor emellett gyakran appellativumot, jellemző melléknevet is használt, hogy a népre gyakorolt hatás nagyobb legyen.

Többször előfordult már tárgyalásom során az "ilu, ila" és ennek hangváltozatai (Atila, Pentes-ila, Murs-ilis stb.).

Szumír: il = fel, felső (a palesztin nyelvekben: EL = a legfelsőbb isteni lény neve)

Magyar nyelvünkben az EL-, élen levő az EL-ső, hatalmi beosztásban a FELSŐ, a FŐ (népiesen: főső = a felső).

SZIK- megfelelője a mai SZEK- azaz SZAK-asz, rész, területi beosztás, kerület, tehát politika-szervezeti beosztás, ami nélkül államszervezet nem létezik. És ez nemcsak erdélyi részekben, hanem az anyaországi részekbe is ismeretes (pl: Bata-szék, Jász-szék stb.).

UR = úr (régen csak a királynak, fejedelemnek kijáró titulus.)

SZIK-UR-ILU = a SZEKEK Legfelsőbb URA.

Tehát az összes kerületeknek, székek szerinti nemzetség (törzs-) beosztás területén lakóknak fő ura, fejedelme, királya. Akár hatalmi úton, akár választás útján került e magas pozícióba.

Előbb volt alkalom említeni, hogy Burebiszta halála után a dák-géta terület egysége felbomlott és négy illetve később öt részre (székre) szakadt az akkori kornak hatalmas géta-dák birodalma. A közeledő veszély -amely már Erdélyt is fenyegette- jobb belátásra készítette a törzs- (szék-) vezetőit, s a sikeres ellenállást az egységes akcióban látták.

A pecsét PER szava "fiút, magzatot, sarjat" jelent. Legrégibb alakja

szumír: BIR = férfi (p-b hangváltozás) fi-, fiú, legény.

változatok magyar: em-BER (em = h-im)

latin: vir = férfi (b-v hangváltozás)

akkád: per'u, perhu = sarj, magzat, hajtás, utód

ó-asszír: par-um = fiú, sarj, utód

késő babiloni: per-wu = sarj, utód, fiú

magyar: fér-fi (p-f hangváltozás)

héber: per-ah

aramita: parha = bimbó, rügy, hajtás

arab: farh = hajtás, ág (lásd: Fark szavunk).

Itt bemutattam, hogyan változott hangtanilag a szumír BIR, míg eljutott a géta-dák alakig. (Ami úgy tűnik a macedon: PER-DIKKAS = király-fi, majd később király névből is jelen van.) Bizonyítottam, hogy különböző korból különböző népei hogyan változtatták az eredeti ősi szót anélkül, hogy az eredeti értelem változott volna.

2.) SCORILLO elemezhető: SZIK-ORIL-ként is. Ezesetben ORIL megfelelője az előbbiekben tárgyalt OROL-es (görög feljegyzés) géta-dák királynév, Kelet-Er-

dély és Moldva ura (ural-kodó). Mindkét elemzésnek végső következtetése azonban egy és ugyanaz.

Kr.u. 85-ben DURÁ (Diurpaneus) vezetésével dák-géta hadsereg váratlan támadást intéz Measia tartomány ellen. DURAS-DIURPANEUS- nagybátyja a későbbi DEKEBAL-nak, SKORILÓ öccse s így minden bizonnyal a hadsereg parancsnoka. (A szokás szerint ez mindenkor a királyi család köréből kerül ki.) De erre utal neve is:

szumir: DUR = katonai tábor, katonai őrhely, telephely,

akkád: DURUM = katonai erő, katonai tábor.

(E szóból az általános: TURUN-TURM-Torre vagyis torony.)

latin: DURO = erősít, erődít. Moesiában, a Duna-átkelő helyen DUROS-TORUM vagyis tornyos erőd, ami már bizonyosan a római kort megelőzően is létezhetett, mert ezt a rómaiak csak kiépítették, erődde alakították. A név csak latinositott alak. Mezopotámia térségében ismeretes: DURÁ-Europas. Nem véletlen műve, hogy ebből a "tábor" szóból alakult - az alakulat parancsnokának neve- Tábornok. A DUR változata: Da-an-i-a, DAREIOS, aki mint tudjuk, hadainak egyben tábornoka is volt. (Hadait maga vezette, nem kis sikerrel.)

De ez a katonai jelleg méginkább kitűnik a Diurpaneus (latin) alakból, ahol PAN, a BÂN hangváltozata csupán. (Innen a szláv nyelvek: pan, panye=úr, főnök, munkaadó szava) Nem szláv eredetű, mert már a hettiták nyelvében is megvolt. Itt, PAN+KUSZ = a törzsfők (pan) tanácsa, királyi tanácsadó szerv, latin Senatus. Csak feltételezhető, hogy DURAS, DURÍ-PAN az ország "bân"-ja -mint a király öccse- tehát a második legfontosabb rangot töltötte be, s így mint az országos hadak vezére, a katonai erők parancsnoka. (Lásd a már említett székelly rabon-bân tisztégsnevet, továbbá ESTE+BÂN szóösszetételt, ahol "este" = föld, ország (mint előbb elemeztem.) Este-bân = az ország bánja, "iste-pán" = ispán stb.

DURPAN hangváltozata a DARBAN-t, Darabon-t, azaz a várörző katonai alakulat neve. Ha a jelzős viszonyt megfordítjuk:

DUR+PAN PAN+DUR újabb katonai alakulat nevét nyerjük.

A "pandúr" a mai magyar csendőrség múltszázadbeli neve, amely azonban mint látjuk, sokkal régebbi alapokra megy vissza.

DURAS kiöregedésével helyébe az unokaöccs, a királyfi, DEKEBAL lép.

Először is nézzük e név jelentését. Mielőtt trónra lép, már részt vesz a hadvezetésben, s így

1.) DEKE + BAL = fő-parancsnok vagy ennek megfelelő értelem.

Előbb említettem:

szumir: DUG = rendelni, parancsolni (aki parancsol)

latin: DUX (duk-sz) = vezér

Észak-Balkán térségében ennek változatai - király (vezér, parancsoló) nevekben: trák: ME-DOK (Kr.e. 408.) AMA-DOK (Kr.e. 352.), SPARA-DOK (Kr.e. 431 körül.) Ennek atyja: SA-DOK; macedon királynév: PER-DIKKA. (Meggjegyzem, a görög feljegyzésekben ezek Dokos-dikkas-ként kerültek -hellenizált alakban- leírásra. Ahol "os-as" nominál suffixum.)

A középkori velencei DOGE

francia és angol Duque, Duke herceg, trónörökös

alapozó is ide sorolható.

BAL, a szumir BAR = úr, parancsoló, monkaadó

r-1 hangváltozata ami az összes szemita nyelvekben nyomot hagyott:

francia: BAL (Baal) = az ÚR (és mint ilyen: Úristen)

ugariti parancsoló, munkaadó, főnök.

Baalat = úrnő.

Ertelme tehát lehet: a Király-úr is, a Parancsnokló Vezér stb.

2.) DEKE lehet a DÁK népnév hangváltozata is.

Ez esetben jelentése: a Dákok Parancsnoka, URÁ, főnöke stb.

DEKE-BAL = a dák király.

Mindkét értelmezés szerint azonban ugyanarra az eredményre jutunk. Kétségtelen, hogy már nagybátyja életében "hadvezéri tisztséget" töltött be, aki mint királyi herceget, a trón várományosát, a haditudományokba bevezette.

(A nyelvészeti "r-1" hangváltozatra álljon itt például a selypítő gyermek "lépa, letak, mogyoló" szóbeszéde, továbbá Mári és Máli női nevek változatai. Egyébként ez nyelvészeti szabály is.)

Nyelvünknek további példái: "megadta neki, ami DUK-ál" Ez a régmúltban a

Térképvázlat

Római tartomány-beosztás DACIA kiürítése (273.) utáni időből.

Az Erdélyből kivonuló lakosság, a két MOESIA közé ékelve, új tartománynak adta nevét.

Dácia I. az északi rész, Dácia ripensis vagy Ripuarica nevet kapta, ami "folyó-melléklet", jelen esetben DUNA-partit jelent.

Dácia II. vagy Mediterranea, "földközit", vagyis a partoktól távolabb esőt jelent; "központi" fekvésének is elemezhetjük e latin kifejezést. Kétségtelen, hogy nagyobb tömegű kivándorlást kell feltételeznünk, ellenkező esetben nem alhattak volna külön tartományt a Dáciát elhagyóknak ...

Jellemző, hogy a Dunadeltában - az ottlakók jellegének megfelelően - SKYTHIA-ként került e földrész neve megőrkítésre.

Városnevek:

- 1.) DINO-GETIA "Skythia" tartományban, jelentése: DUNA-Géta város ...
- 2.) CAPIDAVA
- 3.) TOMIS
- 4.) CALLATIS, ma Galac
- 5.) SOZOPOLIS (régébbi: Apollonia)
- 6.) Konstantinopolis (ma: Konstantinápoly)
- 7.) Trajanopolis
- 8.) Hadrianopolis
- 9.) Serdica (ahonnan századok múltán a SZERB név származott)
- 10.) Sucidava
- 11.) Drobeta (ma Turnuszeverin)
- 12.) Thessalonike (görög város, portyázáskor gyakran ostromlott és megsarcolt város)
- 13.) Philippopolis (a Trák kerület fővárosa)
- 14.) Oescos (a mai Isker folyó, Duna-torkolatánál fontos átkelő hely és katonai erőd).

királynak kijáró tisztességadással volt kapcsolatos. (DUK) Ismerjük a középkorból DUKÁT Mihály görög császár nevét és pénzét, a DUKÁT-aranyt. Mindezek után nem kétséges, hogy DUG-DUK-DOK-DIK-DEK hangváltozatok jelentése a különböző népek nyelvében, annál is inkább, minthogy századok nép-nyelve ezen a sajátos módon változtatott. Az alapértelem azonban változatlan maradt: Parancsnok, Vezér, Főnök, Fejedelem, Herceg, Király. Már politikai-államszervezeti tisztseg nevek, amelyek azonban azonos fogalmat, a hatalom gyakorlását jelentik.

Említettem a szittya pénzérem feliratot: SKYTHO-DOKO = szittya király tárgyi bizonyítékát is az előzőekben.

§§§§§§§§§§

Az öreg katona DURAS (Diurpaneos - latin görög feljegyzésekben) helyébe DEKEBALOS (Decebalus latin feljegyzésben) lépett. A dáko-román-elmélet hívei a latin decem = 10 számnévből kivánják nevét levezetni, mint aki 10 törzs főnöke volt. Ilyen tíz törzs azonban az időben nem létezett s habár voltak szövetségesei, ez a szövetség azonban csak a rómaiak elleni harcra korlátozódott és csak a hadi időkre lehet érvényes. (Mivel a latinban "k" hang nincs, az eredeti görög feljegyzés DEKE szavát a latin DECE-re változtatta.) A kicsiny Erdély területén 10 törzs létezése számbelileg sok.

Még az ellenséges feljegyzések is elismerik rendkívüli hadászati, hadvezéri képességét, éppúgy a támadásban, mint a védelemben. (Cass.Dio. LXVII. 6.) Mindenekelőtt híve volt a szittya-géta hadi taktikának, a lovas íjjászok, a lasszós alakulatok alkalmazásának. A szittya szűk lovagló nadrágot és öltözetet mint egyenruhát írta elő csapatainak. Meghonosította a szittya kettős-hajlítású íjat, a szármata hosszú kardot és lándzsát, a lópáncélzatot. Alakulatainak hadijelvényeket készíttetett, sárkány motívummal, amelyek a szélben lobogtak (Ammianus XVI. 10.)

E jól kiképzett és jól felszerelt hadseregével első sikerét CORNELIUS FUSCUS római helytartó csapatai ellen érte el. Ez hidat vevén a Dunán, behatolt a dákok földjére. Dekebal csatát nyert és ~~életét veszítette a küzdelemben~~, a hadizsákány rendkívülien értékesnek látszott, mert a sok fogoly mellett a rómaiak elvesztették hadi gépezeteiket is, amit a későbbiek folyamán DEKEBAL a maga javára használt fel, sőt ezek mintájára maga is újabbakat készíttetett (Iord. XIII. 78.).

Magának Domitián császárnak személyesen kellett megjelenni újabb és még nagyobb sereggel, hogy a dák ellenállást megtörje. Bár csatát nyert TAPAE-nál (Tápio?) és a dák fővárost ist fenyegette, azonban veresége a Pannon vonalon a MARKOMAN-ok ellen, valamint a szármata ROXOLAN-ok megjelenése Moesia-ban és a Fekete-tenger mentén arra kényszerítette, hogy Kr.e. 89-ben békét kössön.

DEKEBAL - a már majdnem válságosra forduló Tapae-i csatavesztést kiheverve kihaszalja a rómaiak nehézségeit diplomáciai úton. Küldötte, DIEGIS koronát hoz részére Domitián-tól, amit ez "király"-ként való elismerése jeléül küld. Emellett évi adófizetésre kötelezi magát, egyben a megállapodás szerint, vár-építő mestereket, hadigépezetet építőket, szakembereket küld DEKEBAL udvarába (Moesiából, Tráciából, Gréciából. Ezek akkor már római tartományok.) (Cass. Dio. LXVII. 7, 4. LXVIII. 9,6) Mindez békés szándék a dák szuverenitás elismerését jelenti.

Katonai, politikai sikereként könyvelhető el a YAZIG-okkal, szomszédaival való békés határkijelölés.

Úgy látszik, a békefeltételek csak Domitian életére voltak érvényesek, mert TRAJAN idején (Kr.e. 100 - 101 telén) a Roxolánokkal szövetségben DEKEBAL ismét Moesiában harcol. Szándéka volt a rokon MYS (Mizek) elhódított tartományát a római uralom alól felszabadítani. (Mindezek ékes bizonyítékai annak, hogy a dák nép összetevői a Mizek és Géták voltak s maga e név vidéknév: a DAG = hegy alapszónak változata, s fővárosuk SZÁR+MIZ E GETU-SA = Miz-géta király-hely, ahogyan azt előbb elemeztem.)

Amikor Traján személyes vezetésével Kr.e. 101-ben a dákok elleni hadjárat megindul, Traján - Turnu Severin-nél - köhidat építtet a Dunán. Néhány elégtelen dák törzset magához csalogat, s ezek mint vezetők, felderítők résztvesznek saját hazájuk elleni harcban. (Cass. Dio. LXVIII.8.). Bár a dákok Dekebal vezetésével bátran helytállnak, az egyetlenkedés, néhány törzs elpártolása s az egység hiánya arra kényszeríti Dekebalt, hogy Nemesek és Főpapok (PILEATI) küldöttségét menessze Trajánhoz a békefeltételek megbeszélése végett. A békefel-

tételek súlyosak voltak. Sarmizegethusát - a fővárost - át kellett engednie, az összes embereket át kellett engednie, az összes mesterembereket ki kellett szolgáltatassa, újabb erődöket tilos volt építenie, hadseregét le kellett szelnie és további önálló politikát nem folytathatott.

Azonban 4 év elteltével újra készen állott új hadseregével a rómaiaktól csak részben megszállott Dákiaát felszabadítani. A küzdelem két hosszú évig tartott s ily hosszú háborúskodásra nem volt felkészülve, hiányoztak az anyagiak, a kitartás is lankadni kezdett.

Dákia elveszett s az öreg király több nemessel együtt öngyilkos lett. A következő reánk maradt dák szó:

PILÉ-ATI (többes szám) mint a feljegyzésből kivehető, valami nemesi főpapi rendnek a neve,

A szumir nyelvtől kezdve, végig a turáni nyelveken:

AD-AT-ATI, ATA-ADA = atya.

A Nagy-Család rendszernek, a Nemzetségeknek FEJE - fejedelme.

A papi osztállyal kapcsolatosan ma is használatos: Szent Atya, Lelki Atya, továbbá: APAT.

1.) PIL-e (genitív-birtokviszony) = fej-e (p-ph-f hangváltozás)

szumir: PA = fő, fej (régiesen Fē az ó-magyarban)

Nyelvünkben is két alakban használatos: fő és fej. (Utóbbi hangtani rokona a dák: pil-nek, ahol az "l" "Ly-j"-vé alakul, mint ahogyan akadémikusan: hely népiesen hej (lásd Hejő-Csaba = Csaba-hely községnevet.)

PIL-e ATI = a Fő-Atyák vagy az Atyák-feje (a nemzetségfők, törzsfők)

A feljegyzésben "főnemesekből és főpapokból álló testület.)

2.) Az altáji nyelvekben:

PIL-ek = nagy (új-törökben ez: böjük, бүjük. Itt is látható az "I" hangnak "j"-vé alakulása.) Eszerint e szó értelme:

szó szerint: a NAGY-ATYÁK vagyis a Nagyságos Fejedelmek (törzsfők).

Mint papi megszólítás: nagytiszteletű.

(A közép-ázsiai Orchoni feliratról ismerjük: BIL-ge KAN nevét, ime ennek jelentése: a NAGY KAN. Ez is jó példa arra, hogy nevek nem véletlenül születnek s a népek "értelmes" név kellett.)

A másik név a követségben járó DIEG-(is, latin feljegyzésű) neve:

ez helyesen: DIG ("ie" diftongus, pl. népiesen: szíép = szép)

vagy DEG (hajdú nyelvjárásban: szíp = szép)

t-d hangváltás; szumir: TIK, TIG = az elől levő (a TIG-ris mezopotámiai folyónév még ma is őrzi ezt az értelmet, amelyet a szumirok mint az "elől-levő" folyót neveztek: TIG-AR-ként.)

DIG, DIGE = az elől járó. Mai értelemben: ELŐJÁRO, hatósági személy, megbízott, mint aki a küldöttséget vezette, s megbízást teljesített.

(DEG hangváltozata: TEKE, Kolozs megyei helynév. Nyilvánvalóan nem a tekegolyóról neveztek el, hanem olyan helység volt, amelyik "előjárósággal", hivatalos személyzettel, közigazgatási rész-autonómiával rendelkezett - főbíró, kisbíró, jegyző, írnok stb.)

Dácia római tartomány lett. A harc azonban DEKEBÁL halálával se szűnt meg. A Kárpátokba húzódo "szabad dákok" (római feljegyzés) - szármata törzsekkel szövetségben - nem hagyták nyugodtan fejlődni az újonnan szerzett római tartományt. A lakosság jó része a zaklatások elől a rabmunka miatt (nehéz bányamunka) a hegyekbe húzódott. A Hargitán túli részeket a rómaiak sohasem tudták birtokukba venni, azt meg sem kísérelték. (A mai román történetírás dákö-román elméletét éppen erre a hegyekbe húzódott és pásztorkodó dákok elemekre kívánja felépíteni s állítja, hogy ezek utódai a mai erdélyi románok. Itt azonban szintiszta székelység lakott a múltban is, lakik ma is. Itt "római" telepek nem léteztek. (Itt római leleteknek archeológiai nyoma sincs.) Kétségtelen, hogy a rómaiak a megfogyatkozott lakosság helyébe Trákiából, Makedóniából, Dalmáciából, Szíriából telepéseket hoztak. De nem hiányoztak görög telepések sem. (Római történetészek szerint ezek a veterán katonák, mesteremberek, kereskedők stb. a latin nyelvet beszélték. Ezzel szemben tény, hogy Balkán, Elő-Ázsia (Szíria) nemzetközi nyelve nem a latin, hanem a római hódítás ellenére is - az évszázadok során használt "vulgér-görög" volt, amiből a középkori görög is kialakult. A Földközi-tengeri hajózás és a kereskedelem, ami a népek közötti érintkezésben igen fontos szerepet játszott, még mindig főnői-szír és görög kezekben volt. A népek érintkezésének nyelve - keleti térségben - a görög, és ezt a latin - a hódítások ellenére sem tudta kiszorítani.)

A húnok, avarok, ó-magyarjaink is ezt a nyelvet használták diplomáciai nyelvként - Kelet felé. A veteránok, kiszolgált katonák, a legénység minden volt, csak nem "római". A feljegyzések szerint is NUMID és MAURETAN lovasság volt az, amelyik Dekebál ellen a döntő csatát megnyerte. A tisztek vezetésén kívül, vagyis a vezetőkön kívül a legénység latinul nem beszélt. Miként a közös hadseregbeli baka sem tanulta meg a német nyelvet, néhány, a szolgálathoz tartozó szón kívül. Kétségtelen, hogy a tisztikar, a hivatalnokok, íródéakok stb. latinul tudó elemek voltak. De ezeknek a száma a lakossághoz viszonyítva nem volt számottevő.

A dákok elrómaisodásának, a dáko-román elméletnek ezek a melléfogásai.

A "szabad-dákok" népalakulatához tartoztak:

1.) Északon a Gömör-Szepesi Érchegység, a Rina-Sajó.Hernád vidékén az ANART-ok (de recte: AN + ARD).

a.) szumir: AN = fent, felső magyar: on-en-ön = a rajta-lévőség ragja.
szumir: AR = mező magyar: ar-at, arató (mezei munkás),

tehát a felső-mezők népe (Felvidék).

b.) ARD megfelelője: mai:erdő

tehát a "felső erdőségek lakói" (Mátra-Bükk-Eperjes-Tokaji, Szepes-Gömöri érc-hegység).

2.) A Bodrog-köz, Hegyalja, a Felső-Tiszakanyar, Latorca-vidék népe:

(fel a Keleti-Beszkidék, Vihorlát, Máramarosi havasok láncolatjaig)

TEURESCI, Teurisci (latin feljegyzés)

Nevüket örzi: TARCAL (Anonimus-Pósánál): TURZOL, LA-TORCA, a TARAC.

TUR, Taur a turáni nyelvekben "hegy" (Anonimus utolsó fejezetében írja:

"és kijelölő a határt a lengyelek felől a TUR-TUR hegyéig...")

E törzs a népvándorlás során nyugat felé sodródik és névadója TUROC vármegyének.

3.) ARSIET de recte: AR-SZIRET = Szeret-folyó.

SZI, SI, SZIR, a turáni nyelvekben: viz, folyó, folyó-viz, folyó, pl.: SIO, SAJÓ, SZIR-DARJA; Nagy Sándor történésszének feljegyzésében: SZIL-isz (r-l hang-változat). Ennek változata: ZSIL.

"-et, -d" névképző elem: FEL-ed, VELE-ed, SZER-et folyó, SZER-ed-a LEBED-is stb.

A szumir nyelvben: szi-ta = öntözőcsatorna, mesterséges folyóviz.

akkád: mu-szir = mocsár (szó szerint, "fekete" piszkos viz.)

4.) Ismerjük a "dák-nyelvű" SABOK, azaz SZA-BOK tőzs nevét.

szumir: SZA = mező, sík vidék SA = hely, birtok.

BOK megfelelője és e nép lakóhelye: BUK-ovina (VINA = BINU a szumir-akkádban "tamarisz-fenyő" datolyapálma s ebből a latin: PINUS = fenyő. Ez a szó képezi alapját a cédrus fenyőjéről már az ókorban híres : LI-BANON-nak is. (Egyébként ismert családnév hazánkban: SZABOKY)

5.) Costo-bok törzs, az előbivel szemben a "hegy-hát" lakók ugyan csak Bukovinában és a Keleti-Beszkidék vidékén. Valamint a Máramarosi havasok déli környékén. (Helynevek: KOSZTO-lány, GOSZTONY) Nyelvünkben a "kas", a székér "kasa", hátsó vége maradt fent. (Nem tudom milyen eredetű a palóc: kasztorony, kasztrony = hátkosár, hátika vagy ahogyan ök nevezik: hátyka. Ha ez a "hát" szóval kapcsolatos, úgy e fogalomkörbe sorolható.)

6.) BLESS-i törzs (latin feljegyzés) Az "ie" kettőshang nyelvjárási maradvány (mint ídes, riépa, édes, répa a székely nyelvjárásban; ides, szip: a hajdú nyelvjárásban.) Lakóhelyük a BISO-VISO (b-v hangváltás) - völgy és környéke. Helynévben: VISK (Máramaros vm.) és BES (Ung vm.) Nevüket viseli a BESZ-kidek hegyvonulata (BESZ + AKAD = Besz-hegye)

szumir: bi-es, BISZ = víz (Biso-Visó völgy patakja)

7.) A Keleti-, Délkeleti-Kárpátok völgyeit lakták a KARP-ok.

szumir: KUR = hegy, hegy-hajlat KAR = gát, emelkedés, magaslat.

(Ezeket a neveket feljegyezve találjuk: Cassius Dio. LXXI. 12, Pausanius: 10, 34 és Zozimus IV. 34 fejezeteiben.)

Amikor Marcus Aurelius - a Pannóniát fenyegető Markománok, Quadok és Hermandurok, valamint a Yazigok ellen hadakozott, az erdélyi Érchegység és ennek a bányavidékeli szenvedtek támadás. E vállalkozás résztvevői a BISSI, SABOKI és KOSTOBOKI törzsek (Erdélyen belül), akik a Bászarnokkal (Erdélyen kívül) szövetségben megverték M. Claudius FRONTO római légióit, úgyannya, hogy Dáciának ez a helytartója is holtan maradt a csataterén. (Cass. Dio. LXXXI. 16.) Utódja a vandál AZDINGER törzset biztatta fel a határos Kosztobokok ellen, amit ezek sikeresen végre is hajtottak. Moldova térségének dombvidékéről a legyőzött

Kosztobókok a Kárpátokon belül lévő völgyekbe húzódtak. (Cass.Dio. LXXI.12) Velük együtt feladták a sík vidéket a mezei SZÁ-BOKOK is (Moldvának, Szeret-Prut közti vidékét.)

8.) A Felvidéken, ennek nyugati részén, a Csalló-közben, a Nyitra, Vág, Garam völgyeiben éltek a MARKOMÁN-ok. Nevük

szumir: MAR = utód, kölyök (a szemita: BAR m-b hangváltás)

akkád: MARU = fiú, ifjú, legény

KUMÁN a törzsnév, az őс neve, akinek ezek a leszármazottjai. Nevüket örzi: KOMAROM.

Maga Kretschmer is elismeri, hogy West-Iran-ok (kelet iráni szittyák elérkezettek az őskor vándorlása során a Felső-Duna vonalára is. Ezt mutatják az archeológiai leletek.

A "gomár-gomér, gimirrai, gamru" asszir feljegyzésü KIMMER, görög feljegyzésü első-szittyákról van szó. A "gömöri népek", akik a királyi szittyák steppe vidékre érkezése elől szorultak nyugatra, Észak-Balkánra és Elő-Ázsiába (Kr.e. 800-700 között) Ezek nyomait -írja Wiesner professzor (Die Daker)- sájtás iráni jellegük, ló-disz szerszámjaikról szinte lépésről lépésre követhetjük.

9.) HERMUNDUR törzs - A DUR szót már elemeztem: tábor, katonai erőd, vár (majd katonai telephely, védelmi vidék az értelme).

A HERMUND szónak jellemzője a "d" vidék, hely és név-képző elem. (Szumir: ak, aka = hegy; AKKAD = az akkádok, a hegyek felől érkezők. De itt is található a QUAD = KAD szóban, a Magas-Tátra vidékét lakó s a rómaiaknak annyi fej-törést okozó népnévben, ahol a szóelei "a" hang lekopott - aQuad = a-KAD = hegyi nép, törzs.)

HERMANY, HERLANY és HERNAD hely és vidéknevek örzik nevüket hazánkban. Lakóhelyük a Rima-Bódva-Hernád vidéke volt. S nevüket római források emlegetik.

Ptolemeus Claudius földrajzi leírásában említi a "YAZIG" GORMANUM (ma EGER) helységnevet, az észak felé vezető kereskedelmi útvonal mentén. (GOR, góra, hóra hegynevekben ismét a szumir: GUR, KUR = hegy, hegyvonulat, hegyhát jelentésére megy vissza.) A YAZIG-Jászokkal itt most nem foglalkozom, ez külön tanulmányt érdemel.

A lázadások, a felkelések egymást érik Dáciában. Antonius Pius császár (138-161) idején két ilyen, a szabad dákok és a yazigok támadásáról tudunk. A rómaiak részére a legsúlyosabb volt a fentemlített MARKOMÁN háború idején kívülről jött általános támadás. (166-180 között több ízben is.) Ezt TARBOS herceg vezette és csapatai a dák-római fővárost is fenyegették. (E név a görög feljegyzésü TARABOS-tesz = nemesi rend, a főnemesség értelmével azonos.) Már elemeztem. A római tisztviselők menekülése, elrejtett kincsek, aranypénzek, elhagyott települések, romok és tüzvészek jelzik a helyzet súlyosságát. (Több feljegyzés emlékezik meg az ilyen lázadások alkalmával elkövetett bestialitásokról, midőn a nők égő fákllyákkal a kezükben felgyújtották a római telepések házait s maga a lakosság tüzzel-vassal irtotta a hódítókat. (Hogyan képzei el a dákó-román elmélet a római elemeknek mindeme atrocitásoknak a túlélését??? Maradt egyáltalán "római" elem Erdélyben ? ...)

F ü g g e l é k .

Macedóniai Sándor és a szittyák követ.

Nagy Sándornak Szogdiana, Baktria és a Trans-Oxus vidéke elleni hadjárata idején történt, hogy a Massza-Géta szittyák követet küldöttek hozzá. Ellentétben azzal, amit róla mondanak, Nagy Sándor tudott hallgatólag maradni és elismerően bólintani, midőn bölcs szavakat hallott...

Más nemzetségbeli, még a felét sem merte volna mondani annak, amit így jegeztek fel...(Arriano: Anabasis).

" Ha az istenek Neked akkora testet adtak volna, amilyen a Te terület-szerzési vágyad, a Világmindenség kicsiny lenne számodra! Egyik kezoddal Keletet, másikkal Nyugatot érintened, nem lévén ezzel sem megelégedve, követnéd a Napot, hogy tudjad, hol nyugszik le...(T. i., hogy azt a területet is meghódítsad.)

Szerzési vágyad nagyobb, mint Te magad ! Amikor már meghódítottál minden embert, hadakozni akarsz a folyók, az erdők és a vadállatok ellen...

Talán tudod, hogy a nagy fáknak idő kell, míg megnőnek. Te, egy órányi idő alatt képes vagy azt ledönteni. Meg akarod szerezni a fa gyümölcsét a magasban, nem gondolsz arra, hogy az ágakról le is zuhanhatsz...

Néha apró madarak is megfelelnek eledelül az oroszlánnak ! És a rozsda megeszti a vasat. Semmi sem olyan erős a világon, amit apró dolgok- együttesen-le nem rombolnának...

Hogy mi Szittyák mit akarunk tárgyalni Veled ?...Soha lábunkat sem tettük szülőföldedre !

Miért tagadod meg a jogot azoktól, akik itt élnek és nem ismerik személyedet, hogy Te is a világon vagy ? (Más szóval:...miért kell megtudni ennek a népnek, hadviselésed útján, hogy létezel ? Hagyd őket, személyed felől az ismeretlenségben maradni...)

Senkinek sem akarunk engedelmeskedni és senkinek sem akarunk parancsolni ! De, hogy megtudjad, miféle nemzetség vagyunk, mondom Neked : az istenektől, mint értékes ajándékot, JÁRMOT, NYILAT és DÁRDÁT, valamint ARANY-KELYHET kaptunk... (A több mint 150 évvel előbb élt Herodot, Szittyák eredet-legendájában, járom, fokos (balta) és arany-kehely szerepel...A monda tehát erősen élt úgy a keleti, mint a nyugati szittyák emlékezetében.)

Ezek a mi szerszámaink...békében és-háboruban! Barátainkkal megosztjuk a gabonát, amit ökrös-járom segítségével nyerünk és az arany kehelyből áldozati bort ajánlunk az isteneknek ! Ami ellenségeinket illeti, a nyíl leveri őket lábukról- messziről, a dárdá közelről...

Te, aki büszkén hirdeted, hogy az Igazság nevében jöttél, kipusztítani a rablókat...a legnagyobb rabló Te vagy ! Kifosztod és megtizedeled a földet, amit meghódítasz,-jössz Te elrabolni marhacsordáinkat ! Kezedbe már nem fér több préda !

Mit szándékozol tenni ennyi vagyonnal, ami csak növeli rabló éhségedet ? A bőségben szolgád és kísérod lesz az egyedüllét. Neked minden győzelem, újabb háboru mag-vetésel...

Egy nép sem viseli el, idegen fejedelem jármát! Kövesd rossz utadat és meglátod végtelen pusztaságainkat.

Követheted a szittyákat, kétes azonban, hogy eléred-e őket. A mi szegénységünk könnyűvé és mozgékonyá tesz minket, míg Neked cipelni kell a sok, nehéz rablott holmit és mikor úgy gondolod- eltávoztunk, látnod kell, hogy sarkadban vagyunk. Mert amilyen gyorsan távoztunk, olyan gyorsan fogunk üldözni Téged...

A szerencse csuszamlós, jól tartsd markodban, hogy el ne fusson, mert nehéz lesz visszatartani, midőn szökni akar Tőled. Tégy féket rá, mielőtt elhúszna...

Végül is, ha Te isten vagy- mint ahogy mondják-,kegyelmezz a halandóknak! Ha ellenben gyarló ember vagy, gondoljál arra, hogy mi Szittyák, minél távo -
labb legyünk Tőled.

Hagyjál minket békében és barátok leszünk, mivel barátság csak egyenlők között létezik. Ne hagyd magadat félrevezetni a legyőzöttek szeretetétől. Ur és szolga között, sohasem érlelődik meg a barátság gyümölcse !

Tudd még meg, hogy barátságunk megpecsételésére nem szükségesek eskütevés-
sek. Sem az istenek tanubizonyosságai , mert akinek nincs becsületszava, a barát-
ságot megtartani, az könnyen becsapja az isteneket is ...

Tehát választhatsz, barát és ellenség között !!! "

Macedóniai Nagy Sándor- ezek után- a barátságot választotta. A telet még ZARI-
ASZPA városában, Baktriában töltötte. (Kr.e. 329-328.)- Itt fogadta KORÁZMIA
királyát, aki néki- a barátság jeléül- 1.500 lovat hozott ajándékba. Egyébként
Nagy Sándor hadseregében Baktria-i, Szogdia-i csapatok mellett, Szittyá lovas
íjjászok is szerepeltek. Amikor pedig SPITAMENES, áruló, lázadó satrapa, a meg-
torlás elől a Szittyákhoz menekült, ezek, Nagy Sándor egyik győzelmi ünnepségé-
re, annak levágott fejét küldték azzal az üzenettel, hogy

"... barátom ellensége, nekem is ellenség..."

Macedóniai Nagy Sándor ezek után, beszüntetve a Szittyák elleni hadműveleteket,
India ellen indult.

Dr SZÖLLÖSY Zoltán, Sao Paulo.

